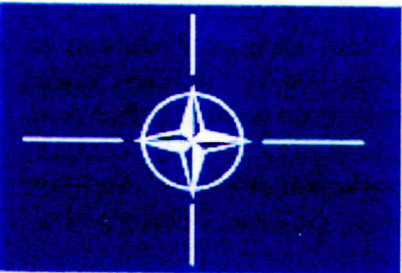

INFO-SCOOP

Elnt de Groot

Dit jaar staat in het teken van de verkiezingen in verschillende gebieden van voormalig Joegoslavië. De voorbereiding, uitvoering en vervolg van die verkiezingen moeten met de groots mogelijke zorgvuldigheid worden ingevuld. In eerste instantie betreffen die verkiezingen de bevolking zelf maar zullen ook ongetwijfeld hun effect hebben op de Europese samenleving. De OVSE speelt bij dit onderwerp dan ook een belangrijke rol.

Aooi Schuijl heeft zich toegelegd op de verkiezingen in Kosovo en Montenegro. Kosovo kenmerkt zich door een opeenhoping van allerlei minderheden. Het land bestaat bijkans uitsluitend uit minderheden. Samenwerking, coalitievorming kan hier de sleutel tot succes zijn. Maar wie staat dicht bij wie? En als je dan als coalitie goed uit de verkiezingen komt, hoe ga je dan verder? In Montenegro waren de gemeenteraadsverkiezingen in Podgorica en Herceg Novi een toetssteen voor de regering van president Djukanovic. De uitslag geeft een tweeledig signaal; De regering is op de goede weg en dat wordt gedragen maar tegelijkertijd dient die regering ook serieus rekening te houden met anders denkenden. Het gaat goed

maar het is nog geen gelopen race. De elnt Bouter, aooi Breurkes en smi Wever zijn in Bosnië aanwezig geweest tijdens de daar gehouden verkiezingen.

Bouter als waarnemer van de OVSE en Breurkes en Wever ter ondersteuning van de bataljons. Van veel zaken die bij deze verkiezingen speelden wordt door Bouter verslag gedaan.

Het artikel betreffende de studentenbeweging OTPOR in Servië heeft niet direct van doen met de verkiezingen maar belicht wel een tegenstroom die op termijn de oppositie tegen Milosevic kan versterken.

“Op het INTRANET is de INFOSCOOP opgenomen onder: <http://10.32.2.118/> (Staf 1 Divisie “7 December”), DGCio, 101 Mipel. In de loop van dit jaar hopen wij het geheel te vervolmaken.”

Die eerste plaatsing op het INTRANET moet vooralsnog ook de enige plaatsing blijven. Personeel wat betrokken is bij feitelijke opmaak kan niet in de gelegenheid gesteld worden om zich de vereiste kennis eigen te maken. Jammer.

COLOFON

INFO-SCOOP is een maandelijks uitgave van 101 MIPel

Adres: Simon Stevinkazerne, MPC
41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede
Telefoon: 0318-683050/3073/3023
Redactie: Maj H.J.Jacobs, Elnt de Groot, Sgt1 Vels.

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie.

De inhoud van de **INFO-SCOOP** is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Indien uw verzendadres is gewijzigd, gelieve dit doorgeven aan repro 101 MIPel (zie bovenstaand adres of telefonisch 0318-63023).

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
ETNISCHE MINDERHEDEN EN HUN BIJDRAGE AAN DE VERKIEZINGEN IN KOSOVO	2
De Etnische Minderheden	2
Voortgang Verkiezingen	4
LIST OF ACRONYMS	
OTPOR	7
POLITIEKE SITUATIE IN MONTENEGRO NA DE VERKIEZINGEN	9
De Belangrijke Politieke partijen en hun Doelstellingen	9
HERCEG-NOVI PODGORICA	
GEMEENTERAADS-VERKIEZINGEN BIH 8 APRIL 2000	12

ETNISCHE MINDERHEDEN EN HUN BIJDRAGE AAN DE VERKIEZINGEN IN KOSOVO

Aooi Schuijl

In dit artikel wordt vooruitlopend op de komende verkiezingen op gemeenteniveau in Kosovo en met het oog op de voortdurende etnische spanningen in deze Servische provincie, nader ingegaan op de verschillende etnische bevolkingsgroepen en hun problematiek. Waar staan zij en hoe staat het met de acceptatie door de Kosovo-Albanese gemeenschap, die in groten getale is teruggekeerd. Is de Internationale Gemeenschap in staat een brug te slaan tussen de diverse etnische bevolkingsgroep? Tevens worden de voorbereidingen voor de verkiezingen in Kosovo onder de loep genomen. Is er sprake van een democratisch verloop van de verkiezingen en wat is de rol die de etnische minderheden daarin kunnen en mogen spelen?

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: OVSE, UNHCR, VOX, BBC-News, der Spiegel, Volkskrant, NRC-Handelsblad, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Institute for War & Peace en Jane's Intelligence's Review.

OOK ROMA, ASHKALI EN EGYPTENAREN IN HET KTC VERTEGENWOORDIGD.

Tijdens een bijeenkomst van het Kosovo Transitional Council (KTC) die door de OVSE was geïnitieerd, kwam een delegatie van de Romagemeenschap met het KTC overeen samen met de overige etnische minderheden in Kosovo aan het gezamenlijke overleg deel te nemen. Namens de Roma, Ashkali en de Egyptenaren zal de uit Prizren afkomstig Roma Hadji Zulfi Mergja gedurende een periode van twee maanden deze etnische bevolkingsgroepen vertegenwoordigen.

Teneinde enigszins duidelijkheid te

verschaffen over de etnische afkomst van de minderheden in Kosovo, volgt hierbij een nadere toelichting.

DE ETNISCHE MINDERHEDEN

ROMA

In heel Kosovo verblijven meerdere Roma (zigeuner-) families met verschillende etnische achtergronden. Zij zijn in de afgelopen jaren geheel in de Kosovo-Albanese gemeenschap geïntegreerd. Daarom willen deze families eigenlijk niet als een aparte etnische minderheid worden beschouwd. Dit houdt echter niet in dat zij door de Kosovo-Albanese gemeenschap na het einde van het conflict als zodanig worden geaccepteerd, danwel van enig represaille verschoond zullen blijven. Veel Kosovo-Albanesen beschuldigen de Roma van het heulen met de toenmalige Servische (para-) militaire eenheden en hun voormalige Kosovo-Servische burens. De door de Kosovo-Albanesen verlaten woningen werden volgens hen door de Roma bezet. De gewelddadigheden jegens hen openbaren zich met name in de plaatsen Glogovac, Lipljan, Podujevo en Djakovica. De meeste Roma vinden we terug in de gemeenten Podujevo, Kosovo-Polje, Obilic, Lipljan, Kosovska-Mitrovica, Vucitrn, Urosevac, Gnjilane, Prizren en Pec.

ROMA-Vertegenwoordiger in UNMIK
OVSE

Na het conflict zijn veel Roma-families Kosovo ontvlucht. Verder worden momenteel tussen de 700 en 800 Roma in het opvangkamp Plementina Barracks gehuisvest. Hierna volgt een opsomming van de verschillende Roma-gemeenschappen in Kosovo:

-De zogenaamde 'etnische Roma' een uit Roemenië afkomstig zigeunervolk, dat het Roemeens als voertaal bezigt. Zij spreken echter ook Albanees en Servo-Kroatisch. Het is een volk met een rijke cultuur, die verwant is aan Roemenië.

-In tegenstelling tot de 'etnische Roma', beschouwen de Ashkaelia zichzelf als Albanezen. Zij spreken ook alleen Albanees, zijn moslim en leven temidden van de Kosovo-Albanese gemeenschap. Niettegenstaande hun beweringen worden zij door de Kosovo-Albanezen gering-schattend als zigeuners beschouwd.

-Een andere gemeenschap, die zich niet als Roma ziet en zich zelfs van hen distantieert, is de 'Egyptische' gemeenschap. Deze Albanees-sprekende minderheid zou volgens eigen zeggen met Alexander de Grote vanuit India naar Egypte zijn meegereisd en zich gedurende lange tijd in Egypte hebben opgehouden, voordat zij zich definitief in Kosovo zouden hebben gevestigd. Ze zijn moslim, willen ook niet als minderheid worden aangemerkt, maar als etnische Albanezen. Desondanks rekenen de Kosovo-Albanezen ook deze 'Egyptenaren' gewoon tot de zigeuners. In sommige dorpen waar de Egyptenaren in de Kosovo-Albanese gemeenschap zijn geïntegreerd, worden ze dan ook door de andere (niet-Albanese) bevolkingsgroepen als zodanig aangemerkt en dus ook bejegend.

-Een andere meer aan de Servische gemeenschap verwante bevolkingsgroep is de orthodoxe Roma-gemeenschap, de Cergari. Deze minderheid spreekt Servo-Kroatisch en handhaaft de nomadische levenswijze, en beweegt zich gewoonlijk tussen de Kosovo-Servische woongebieden. De meeste orthodoxe Roma's wonen in en rond Kosovo-Polje. Tijdens en na het conflict verliet een groot deel van de Cergari Kosovo, omdat zij door hun

hechte band met de Kosovo-Serviërs kon rekenen op represailles van de Kosovo-Albanezen en de andere Roma-gemeenschappen.

-Tenslotte is er nog een kleine katholieke Roma-gemeenschap. Deze kan men vinden in de directe nabijheid van de Kroatische leefgemeenschap in Lipjan (na het conflict voor een groot deel uit Kosovo vertrokken).

TURKEN

De Turkse gemeenschap in Kosovo heeft het Turks als moedertaal ofschoon ook het Albanees en Servo-Kroatisch wordt gebezigd. In 1974 was volgens de grondwet het Turks zelfs als derde officiële taal binnen de Servische provincie erkend. De Turkse gemeenschap is politiek (Turkish Democratic Union) goed georganiseerd en op basisscholen en middelbaar onderwijs wordt het Turks nog steeds onderwezen. Voor Kosovo-Albanese represailles heeft de Turkse gemeenschap weinig tot niets te vrezen. Buiten enkele dreigementen (van Kosovo-Servische zijde) tegen Turkse arbeiders in Klina en Kosovska-Mitrovica, valt er gelukkig niets te melden. De Turkse leefgemeenschappen zijn met name te vinden in Kosovska-Mitrovica, Vucitrn, Pristina, Kosovo-Polje, Lipjan, Pec, Mamusa (ca. 5000) en Gnjilane (ca. 1900). De grootste concentratie woont in Prizren (tussen de 10.000 en 20.000).

SLAVISCHE MOSLIMS

Deze bevolkingsgroep, die bestaat uit Servo-Kroatisch sprekende Slaven, wordt geassocieerd met de 'moslim nationaliteit' binnen de voormalige Federale Joegoslavische Republiek. Ofschoon het merendeel zichzelf Bosniër (Bosniak) noemt, betekent dit niet automatisch dat hun voorouders uit die regio afkomstig zijn, maar meer dat de huidige Bosniaks door hen worden gezien als de opvolgers van de oude moslimpopulatie. De facto vinden we de Slavische moslims terug in de hele regio zoals het huidige Bosnië, de Sandzak (een oude bestuursregio uit het Ottomaanse tijd-

perk, gelegen in het noorden van Montenegro en het zuiden van Servië) en zelfs Macedonië. Hoewel de meeste Slavische moslims over de steden en dorpen in heel Kosovo verspreid leven, is het grootste deel van hen geconcentreerd in de door moslims gedomineerde regio's Prizren (23.000-25.000), Pristina (1600-1800), Kosovska-Mitrovica (ca. 1750), Pec (ca. 2500), Istok en Orahovac.

Sandzak

Gewelddadigheden jegens deze bevolkingsgroep vindt men hoofdzakelijk in Kosovska-Mitrovica, waar zij zonder begeleiding van KFOR, niet ongehinderd van het noordelijk naar het zuidelijk stadsdeel kunnen. Door de aanleg van een 'voetgangersbrug' is de situatie wat verbeterd. (Zie voorgaande nummers van de Info-scoop). Maar ook in de regio Pec worden de Slavische moslims herhaaldelijk door Kosovo-Albanezen bedreigd. In de stad Pec zelf zijn bedreigingen, intimidaties en aanslagen op moslims gemeld die veroorzaakt zouden zijn door ex-UCK-aanhangers en/of criminelen. Een deel van de Slavische moslims is bereid Kosovo te verlaten indien zij in staat wordt gesteld hun bezittingen te verkopen.

De Slavische moslims in de regio Prizren noemen zichzelf ook 'Torbesh' en leven in harmonie samen met de Kosovo-Albanezen. Ze spreken echter alleen Servo-Kroatisch en Bosnisch, wat hen vooral in het zoeken naar een baan de nodige problemen oplevert. Het meest gewelddadige incident overkwam een Torbesh-familie in de stad Prizren in januari van dit jaar. Vier van hen werden door onbekenden omgebracht. Dit incident werd overigens ook door de Kosovo-Albanezen fel veroordeeld.

GORANCI

De regio Gora (in het uiterste zuidwesten van Kosovo) bevat 18 dorpen en gehuchtjes binnen de gemeente Dragas, die hoofdzakelijk door de Goranci (10.000-12.000) wordt bewoond. In Dragas zijn ook 18 dorpen die door Kosovo-Albanesen worden bewoond. In de afgelopen tien jaar is deze regio administratief in tweeën verdeeld:

-De gemeente Gora, inclusief het dorp Dragas (60% Goranci, 40% Kosovo-Albanesen) en de overige zeventien Goranci-dorpen;

-De 18 door Kosovo-Albanesen bewoonde dorpen die onder administratief bestuur van Prizren werden gesteld. In afwachting van de bekrachtiging door UNMIK, wordt het dagelijks bestuur gezamenlijk door een Kosovo-Albanese en een Goranci functionaris uitgevoerd.

Tijdens het conflict hebben de Goranci geen last gehad van de acties van het Joegoslavische leger tegen het Kosovaarse Bevrijdingsleger UCK. Hun huizen zijn verschoond gebleven van vernielingen door artillerie- en mortiergranaten en bombardementen van de NAVO. De enige beperking was het grensverkeer met Albanië, dat door de grenstroepen werd gecontroleerd op infiltraties en wapensmokkel. Het merendeel van deze bevolkingsgroep spreekt Bosnisch, in mindere mate Albanese en zeer weinigen zijn het Servo-Kroatisch machtig. Het onderwijs staat niet hoog aangeschreven en voor voortgezet onderwijs is men aangewezen op Dragas, waar de studenten zijn aangewezen op Servo-Kroatisch onderricht, wat veelal tot problemen leidt.

Wat betreft de gewelddadigheden zijn tot op heden alleen enkele bomaanslagen gemeld, acht in Dragas en twee in Globocica. In het overige deel van Kosovo leven slechts enkele kleine gemeenschappen: in de stad Pristina, waar zij door de Kosovo-Albanese burens zijn geaccepteerd; in Gnjilane (ca. 100) en tenslotte in Kosovska-Mitrovica (ca. 120), waar hun omstandigheden genoegzaam bekend zijn.

KROATEN

De nog weinig overgebleven etnische Kroaten in Kosovo vinden we terug in de gemeenten Janjevo, Lipljan en Vitina, waar zij vreedzaam naast Kosovo-Albanesen en Roma wonen. In de eerste twee gemeenten waken KFOR en UNMIK-politie over de achtergebleven Kroaten (ca. 450 personen). Incidenten zijn hier voornamelijk niet gemeld. In de gemeente Vitina is het grootste deel van de Kroatische bevolking uit Letnica en vier andere dorpen naar Kroatië gevlucht. De gevluchte Kroaten waren niet in staat hun achtergebleven bezittingen te verkopen. Hun verlaten huizen werden door katholieke Kosovo-Albanese families betrokken, die beweren dat zij op verzoek van hun gevluchte burens voor bepaalde tijd op hun woningen 'passen'. De relatie tussen de resterende Kroatische families en de katholieke Kosovo-Albanesen schijnt vriendelijk te zijn en buiten enkele incidenten tussen de Kroaten en islamitische Kosovo-Albanesen, zijn geen incidenten gemeld.

CERKEZI

De kleinste etnische minderheid in Kosovo is de moslim-Cerkeze gemeenschap. Deze Cerkezi zijn afkomstig uit het Kaukasus-gebergte in Rusland. Zij spreken Albanese, Servo-Kroatisch en Cerkisch. Na het conflict zijn slechts acht van de veertien families in Kosovo achtergebleven. Deze families zijn geconcentreerd in Milosevo, in de gemeente Obilic. De gemeenschap heeft goede relaties met zowel hun Kosovo-Albanese als Kosovo-Servische burens. De kinderen volgen momenteel onderricht in een Kosovo-Albanese school in het dorp. Van etnische confrontaties hebben zij niet te vrezen. Incidenten zijn alleen gemeld met betrekking tot vandalisme en maffiapraktijken.

VOORTGANG VERKIEZINGEN

COMPLAINTS AND APPEALS SUB-COMMISSION

Teneinde de komende verkiezingen in Kosovo in goede banen te leiden, had

de OVSE-zuil in Kosovo een centraal geleid verkiezingsorgaan, de Kosovo Central Election Commission (CEC), in het leven geroepen die onder leiding staat van de Nederlander Daan Everts (zie ook Info-scoop 5/22 mei). Deze commissie zal ondermeer toezien op de procedures in de aanloop naar de verkiezingen en de eventuele sancties die t.a.v. fraude, intimidatie en onregelmatigheden dienen te worden genomen. Inmiddels heeft de CEC een subcommissie geïnstalleerd, die uitvoering gaat geven aan de beoordeling van vermeende dubieuze handelingen tijdens de verkiezingen. Deze Complaints and Appeals Sub-Commission heeft tot taak de schriftelijk gemelde klachten over vermeende schendingen en frauduleuze handelingen te onderzoeken. Tevens zal zij inbreuk op de gang van zaken tijdens de verkiezingen, zoals intimidatie, het dragen van wapens tijdens politieke manifestaties alsmede het bezigen van taal die kiezers aanspoort tot het gebruik van geweld of fraude, onderzoeken en hiervan verslag uitbrengen aan de CEC. De Subcommissie zal worden geleid door een internationale vertegenwoordiger en twee Kosovaarse plaatsvervangende commissieleden.

UITVOERING

Alle politieke partijen zullen in de gelegenheid worden gesteld om op de uitkomst van een onderzoek van de Sub-Commission te reageren en zich tijdens een hoorzitting te verweren. Wanneer de Sub-Commission heeft geconstateerd dat de kiesregels daadwerkelijk zijn geschonden, kan zij actie ondernemen om de klacht te verhelpen. Verder dan het opleggen van een boete van maximaal DM 10.000 is zij niet gerechtigd. Alleen de voorzitter van de CEC kan, na overleg met zijn staf, besluiten kandidaten van de verkiezingslijst te schrappen of politieke partijen van de verkiezingen uit te sluiten.

Alle politieke partijen, coalities en onafhankelijke politieke kandidaten worden eerst door de CEC gescreend voordat zij tot de verkiezingen worden toegelaten. Verder dienen zij eerst

100 handtekeningen te hebben verzameld voordat zij gemachtigd worden in een of meer gemeenten te mogen uitkomen. Voor elke gemeente waarin zij willen uitkomen, dient de partij, coalitie of onafhankelijke kandidaat een bedrag van DM 100 te storten, die zij geretourneerd krijgen wanneer een partij, coalitie of kandidaat erin geslaagd is in die gemeente een stem te hebben verworven. Wanneer een of meer partijen danwel coalities onder dezelfde naam de verkiezingen in willen gaan, zal de CEC in overleg met de VN Registration Office beslissen welke partij of coalitie het recht heeft die naam uiteindelijk te mogen voeren. De deadline van deze screening is gesteld op 11 juni.

De commissie zal uiterlijk achttien dagen hierna haar beslissing bekend stellen. Wanneer de CEC de informatie onduidelijk danwel incompleet acht, heeft de betrokken partij, coalitie of onafhankelijke kandidaat drie dagen de tijd om de commissie alsnog de onduidelijke/ontbrekende informatie te doen toekomen. Indien de CEC een inschrijving afwijst, heeft de betrokken partij, coalitie of onafhankelijke kandidaat twee dagen de tijd om hiertegen in beroep te gaan.

Overigens heeft de CEC in de 29 gemeenten (zie het overzichtskaartje) een Kosovo Municipal Election Commissions geïnstalleerd.

Deze commissie, die elk uit drie tot vijf Kosovaren zal bestaan, zal de lo-

kale verkiezingen in goede banen dienen te leiden.

VERTRAGING REGISTRATIE

Op 17 mei jl. maakte Gerard Fischer, plaatsvervangend Hoofd van het Civiele Bestuur van UNMIK, bekend dat de voortgang van de kiezersregistratie vertraging heeft opgelopen. Tijdens een vergadering van het KTC, sprak hij de zorg uit dat hierdoor de hierboven genoemde deadline gevaar loopt. Dit ondanks het feit dat de registratiebureau's dagelijks zijn geopend om de gehele Kosovaarse bevolking vanaf zestien jaar in de gelegenheid te stellen zich te laten registreren. Tot op heden namen slechts 150.000 mensen (10% van de bevolking) de moeite zich te laten registreren. Fischer deed een dringend beroep op de aanwezige KTC-leden de bevolking een voorbeeld te stellen door zich ook zo snel mogelijk te laten registreren. Hierop antwoordden de KTC-leden hieraan te zullen voldoen en kwamen tevens met suggesties om de voortgang te bespoedigen. Verder drongen zij erop aan dat de aanstelling van een Speciale Gezant voor vermiste en gevangengenomen personen dient te worden bespoedigd.

In een eerder gehouden briefing tussen het hoofd van de UNMIK-missie in Kosovo, Bernard Kouchner en het KTC, maakte eerstgenoemde bekend dat hij tijdens zijn bezoek aan Zürich, de Zwitserse en Duitse ministers had

verzocht de terugkeer van de Kosovo-Albanese vluchtelingen gefaseerd en ordentelijk te laten geschieden. Een massale en chaotische terugkeer zou tot een sociale en economische chaos in Kosovo kunnen leiden. Tevens had hij hen verzocht de Kosovo-Albanese kinderen, die momenteel een opleiding danwel een studie volgen, in staat te stellen deze eerst af te mogen ronden. Hij merkte tenslotte op dat de beide landen tot op heden hun humanitaire goodwill hadden getoond en verzocht beide ministers ook in dit geval UNMIK terwille te zijn met een ordentelijke repatriëring.

ARTEMIJE KRITISCH T.A.V. DE VERKIEZINGEN

De Servisch-orthodoxe aartsbisschop en woordvoerder namens de Kosovo-Servische gemeenschap, verklaarde tijdens zijn bezoek aan Brussel (19 mei jl.) dat het tijdstip van de komende verkiezingen te vroeg is gekozen. Eerst dienen de Kosovo-Servische en overige niet-Albanese vluchtelingen (ca. 240.000) in de gelegenheid te worden gesteld veilig naar Kosovo terug te keren. Bovendien voegde hij eraan toe dat zijn Servische Nationale Raad (SNV) de samenwerking met UNMIK alleen zal continueren indien de Internationale Gemeenschap de ontheemden ook daadwerkelijk hun veiligheid kan garanderen. Momcilo Trajkovic, de andere belangrijke Kosovo-Servische leider binnen de SNV, zou onlangs hebben laten doorschemeren, dat hij bereid zou zijn aan de verkiezingen deel te nemen. Trajkovic zou leiding willen geven aan de Servische partij SPO(K), de zusterpartij van de Servische SPO van Vuk Draskovic. De SPO (K) is nauw verbonden met de Servische Weerstands Beweging (SOS), een burgerwacht die enkele jaren geleden werd opgericht om de Kosovo-Servische burgers tegen terroristische acties van etnische Albanese te verdedigen. De Internationale Gemeenschap hoopt met de aanvaarding van Trajkovic een sterke pro-Westers gezinde bondgenoot binnen te halen, die een tegenwicht kan gaan vormen tegen de pro-Belgrado gezinde Kosovo-Servische

Kiesdistricten Kosovo
OVSE

gemeenschap in met name Kosovska-Mitrovica.

THACI ALS PARTIJLEIDER HERKOZEN

De 'Party for the Democratic Progress of Kosova' (PPDK) heeft eind mei in Pristina een driedaags partijcongres gehouden. Bernard Kouchner, Hoofd UNMIK, noemde

deze bijeenkomst hoopvol voor het democratiseringsproces in Kosovo. Dit is overigens de eerste keer dat er sinds 1999 weer een partijcongres werd georganiseerd. Tijdens dit congres werd de voormalige politieke leider van het inmiddels opgeheven UCK, Hashim Thaci, tot voorzitter gekozen. Het partijcongres nam verder het besluit de naam PPDK te wij-

zigen in de 'Democratic Party of Kosova' (PDK). De PDK beschouwt zich als de politieke thuisbasis van alle voormalige UCK-strijders, maar veel van de huidige partijleden hebben deel uitgemaakt of maken nog steeds deel uit van de talloze kleine splinterpartijen en coalities, die tijdens en vooral na het Kosovo-conflict zijn ontstaan.

LIST OF ACRONYMS for KFOR-INTSUMS (Versie: 22-06-00)

*AAK	Alliance for the Future of Kosovo (from R. Haradinaj)
ASZ	Air Safety Zone (25 km)
*CPT	Centre for Peace and Tolerance (pro-Belgrade NGO)
FARK	Former Armed Forces of the Republic of Kosovo (Forcat e Armatosura të Kosovës)
FYROM	Former Yugoslav Republic of Macedonia
GKK	Garda Kombetare e Kosovës
GRRG	Guard and Rapid Reaction Group (-TMK)
GSZ	Ground Safety Zone (5 km)
IC	International Community
ICG	International Crisis Group (possible related to ICTY)
IO(M)	International Organisation (of Migration)
(J)IAC	(Joint) Interim Administrative Council
JIC	Joint Implementation Commission
*JRT	Joint Registration Taskforce/UNMIK
JSC	Joint Security Committee
KF	Neighborhood Watch (Kujdesi Fqinjësor) -PKPC
*KPC	Kosovo Protection Corps (TMK)
KSC	Kosovo Security Company (Civil trainingscompany)
LKCK	National Movement League of the Liberation of Kosovo
LDK	Democratic League of Kosovo /Lidhja Demokratike e Kosovës (from I. Rugova)
*LPK	Popular Movement of Kosovo
*MRP	Police Force of the PGOK's Ministry of the Interior (Ministria e Rendit Publik)
MUP	Police of the Yugoslav Ministry of Interior (Ministarstvo Unustrasnjih Poslova)
*MMUP	Police of the Montenegrin Ministry of Interior
NGO	Non-Governmental Organization
OSA	Serbian Liberation Army (Oslobodilacka Srpska Armija)
*PCPMB	Political Council for Presevo, Medveda and Bujanovac
*PDK	Democratic Party of Kosovo (from H. Thaci)
PGOK	Former Provisional Government of Kosovo
*PPDK	(Former party) Democratic Progress of Kosovo
*PPK	Parliamentarian Party of Kosovo
PRSh	Albanian Republican Party (in Kosovo)
PVD	Party for Democratic Action (Traditional Albanian party, Presevo-valley)
RTG	(KPC-) Regional Task Group
SGOK	Shadow Government of Kosovo
SHVUCK-S	Veteran's Society UCK
SKOK	SZK
*KM-SNV	Serbian National Council, Kosovska Mitovica (from O. Ivanovic)
*G-SNV	Serbian National Council, Gracanica (from Bishop Artemije)
*SNS	Serbian National Assembly
SOV	Srpska Oslobodilacka Vojska (possible OSA)
SPC	Serb Protection Corps (SZK)
SSS	Serb Security Service (in K.Mitrovica), possible SPC or SZK
SWSS	Secure Weapons Storage Site
*SZK	Serb Protective Corps (Srpski Zastitni Korpus)
TAT	Training Assistance Team
TMK	(Trupat ë Mbrojtjësë të Kosovës), see KPC
UCK	Former Kosovo Liberation Army (Ushtria Clirimtare e Kosovës)
UCPMB	Liberation Army for Presevo, Medveda and Bujanovac
UCK-L	Liberation Army for East-Kosovo
UNMIK	UN Mission in Kosovo
UPS	Independent Student Union
VJ	Yugoslavia Army (Vojska Jugoslaves)
ZKZ	Former UCK Counterintelligence Unit (Zbulimet Kundërzbulimet)

*Belangrijkste aanpassingen

OTPOR

Aooi Schuijl

Dit artikel besteedt aandacht aan de studentenbeweging OTPOR in Servië. In de media verschijnen steeds meer berichten over deze beweging die het lef heeft zich tegen het bewind van Milosevic af te zetten. In tegenstelling tot de oppositie schijnt Milosevic hier meer voor te duchten dan de verdeelde oppositie, wat blijkt uit de talloze arrestaties en maatregelen die deze vreedzaam opererende studentenbeweging in haar optreden moet stuiten.

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: der Spiegel, Volkskrant, NRC-Handelsblad en de Frankfurter Allgemeine Zeitung.

HET MUILKORVEN VAN DE MEDIA

Na het offensief van het Milosevic-regime tegen de onafhankelijke media in maart dit jaar, heeft zij nu het oog laten vallen op de studentenbeweging OTPOR (Verzet). Van een hetze tegen het bewind is voorlopig geen sprake meer:

-Het meest populaire radiostation B2-92 heeft haar uitzendingen moeten staken;

-de deuren van het onafhankelijke blad Blic zijn voorzien van hangsloten;

-de belangrijkste oppositionele televisiezender Studio B (gecontroleerd door de gemeenteraad van Belgrado, waarin de SPO van Vuk Draskovic een meerderheid heeft) werd het functioneren nagenoeg onmogelijk gemaakt.

Het regime legde draconische boetes op wegens de vermeende belasting van regeringsfunctionarissen.

Doordat de gemeenteraad de boetes steeds betaalde, leidde deze methode niet tot het beoogde doel.

Ook fysiek geweld (het kort en klein slaan van de apparatuur) leidde niet tot sluiting.

Demonstratie Otpor aanhangers
Internet

OPPOSITIE VERLIEST VERTROUWEN

Het eensgezinde commentaar over de gezamenlijke demonstraties door de oppositie tegen het bewind van Milosevic in de afgelopen periode sprak van een 'mislukking'. In april kwamen nog zo'n 150.000 betogers op de been, in tegenstelling tot de hooguit 30.000 demonstranten in mei. Een verklaring over de geringe opkomst zou de demonstratiemoedigheid zijn. De apathische houding van de bevolking zou ook kunnen duiden op het geringe vertrouwen in de oppositie. De Serviërs hebben stilaan het gevoel gekregen dat de door hun opportunisme corrupte oppositiepartijen niet in staat zijn hen te leiden in hun strijd tegen het verfoeide bewind van Milosevic. Toen tienduizenden sympathisanten voor het stadhuis van Belgrado tegen de sluiting van Studio B protesteerden, sloegen partijleiders en stadsbestuurders hen vanaf het balkon met onverschillige gezichten gade. Toen de politie de demonstranten hardhandig uit elkaar sloeg, namen zij hun drankjes op en gingen naar binnen.

OTPOR

Ondanks de geringe opkomst wordt het regime toch zenuwachtig, niet van de oppositiepartijen, maar van de studentenbeweging Otpor. De 'harde' kern van deze beweging bestaat uit

studenten en middelbare scholieren, veelal uit de middenklasse. Gedurende de laatste weken sluiten ook steeds meer werkloze arbeiders en berooide boeren zich bij de beweging aan en deze dreigt hierdoor uit te groeien tot een breedgelaaide bevolkingsbeweging. De beweging werd in oktober 1998 spontaan opgericht door studenten aan de faculteiten Rechten, Filosofie en Elektrotechniek van de universiteit in Belgrado. Ondanks het feit dat het bewind hoogleraren, docenten, onderwijzers en ambtenaren op de ministeries Onderwijs en Cultuur heeft vervangen, breidt de beweging zich steeds meer uit. In februari waren een kleine 200 scholieren lid van Otpor. Inmiddels zijn er meer dan 900 studenten ingeschreven en Otpor heeft 30.000 sympathisanten achter zich gekregen. Otpor zegt geen echte leiders in haar gelederen te hebben, met als gevolg dat de regering de beweging niet kan liquideren. Inmiddels zijn studenten opgepakt tijdens het plakken van affiches, beticht van 'verraders' door hun banden met de NAVO-landen, en zelfs uitgemaakt voor 'terroristen' en 'fascisten'.

Logo Otpor
Internet

De moord op Bosko Perosevic, premier van de regionale regering van Vojvodina, werd in de schoenen van Otpor geschoven.

In de woning van de opgepakte 'dader' zou de politie materiaal van Otpor hebben gevonden. In Pozarevac, de geboorteplaats van Milosevic, werden drie leden van Otpor gearresteerd.

Hun wordt poging tot moord op drie medewerkers van de door Milosevic's zoon Marko geleide discotheek 'Madonna', ten laste gelegd.

Dit alles heeft ertoe geleid dat Otpor een verzoek tot registratie als sociale,

politieke organisatie heeft ingediend teneinde de jonge leden te beschermen tegen beschuldigingen van o.a. terrorisme.

Volgens een woordvoerder van het Joegoslavische Ministerie van Binnenlandse Zaken zal de regering binnenkort een nieuwe anti-terroristenwet uitvaardigen, die het parlement meer bevoegdheden geeft om op te treden tegen staatsondermijnende activiteiten.

Op 23 mei jl. werden studenten van de Universiteit van Belgrado door gemaskerde mannen met honkbalknuppels in elkaar geslagen. De actie volgde op een protestbijeenkomst van de studenten een dag tevoren tegen het gewelddadige politieoptreden. De Joegoslavische Minister van Onder-

wijs, Jevrem Janic beval alle universiteiten binnen 24 uur hun deuren te sluiten. Volgens verwachting wees het Joegoslavische Ministerie van Justitie op 14 jl. het verzoek van Otpor om als een politieke organisatie te worden ingeschreven af. Het Ministerie gaf de *'illegale activiteiten'* en *'de oproep tot het met geweld omverwerpen van de regering'* als redenen voor deze beslissing aan. De regering volhardde in haar bewering dat de studentenbeweging als een *'terroristische organisatie'* wordt beschouwd. In de afgelopen maanden zijn honderden activisten gearresteerd, hoogleraren docenten en onderwijzers die Otpor steunden, zijn door pro-Belgrado aanhangers vervangen.

Voor het bewind en zijn media staat

oppositie simpelweg gelijk aan terrorisme en alle opposanten worden als *'verraders'*, *'spionnen'* en *'handlangers van de NAVO'* beschouwd.

Een flagrant voorbeeld is de brief die de minister van Justitie, Petar Jovic, aan Carla Del Ponte, de hoofd-aanklager van het Joegoslavië-tribunaal schreef.

Hij adresseerde de brief aan *'De Hoer Del Ponte'* en bestempelde haar in de brief als *'een symbool van prostitutie'*.

Het tribunaal werd bestempeld als een *'pervers instituut'*. De brief was het antwoord op een schriftelijk verzoek van Del Ponte om uitlevering van verdachten van oorlogsmisdaden door de regering in Belgrado.

"In elkaar geslagen Otpor studente"

Internet

POLITIEKE SITUATIE IN MONTENEGRO NA DE VERKIEZINGEN

Aooi Schuijl

In het navolgende artikel wordt de uitslag van de verkiezingen in de Montenegrijnse gemeenten Podgorica en Herceg Novi onder de loep genomen. Welke consequenties heeft deze uitslag op het Montenegrijnse volk, zet president Djukanovic zijn streven naar een meer onafhankelijker koers voort en hoe reageert het Milosevic-regime op de ontstane situatie?

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: OVSE, UNHCR, BBC-News, Volkskrant, NRC-Handelsblad en Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Internet

NOODZAAK VERKIEZINGEN

In twee van de eenentwintig Montenegrijnse gemeenten is op 11 juni jl. gestemd. De betekenis van deze verkiezingen gaat verder dan alleen de vraag wie in de twee gemeenten uiteindelijk de winnaar is geworden. Het is namelijk voor het eerst sinds de overwinning van de regeringscoalitie 'For a Better Life' (DZB) in 1998 van president Milo Djukanovic dat er weer verkiezingen zijn gehouden. Ondanks het feit dat de DZB niet gecharmeerd was van nieuwe verkiezingen, was dit een noodzaak geworden nadat de naar onafhankelijkheid stre-

vende 'Liberale Alliantie' (LSCG) had besloten haar samenwerking met de coalitie in deze gemeenten voor gezien te houden.

Vermeldenswaard is het feit dat alleen in deze twee gemeenten de LSCG een rol van betekenis in de machtsverhoudingen speelt.

In de rest van Montenegro wordt de dienst uitgemaakt ofwel door de DZB danwel SNP.

Een uitzondering vormen Ulcinj, waar ook de etnisch-Albanese partijen DS en DUA in het bestuur zijn vertegenwoordigd en tenslotte in Plav waar de DZB de meerderheid te danken heeft aan de steun van de Bosniak- en etnisch-Albanese partijen.

De pro-Servische clans zoals de 'Kuci' bevinden zich buiten de hoofdstad Podgorica. De trouw aan de clan (een verzameling families) is onvoorwaardelijk en de loyaliteit tussen de clanleden is groot. Zij voelen zich bedreigd door de sterk groeiende aanwezigheid van Albanen in Montenegro en denken door een verenigd Joegoslavië (FRJ) meer kansen te hebben hen van het lijf te houden.

In Podgorica verbond de 'Socialist People's Party' (SPS) van federaal premier Momir Bulatovic zich onder de naam 'Yugoslavia Coalition - Momir Bulatovic' met de 'Serbian Radical Party' (SRS) van Vojislav Seselj en de (JUL) van Milosevic' echtgenote Mirjana Markovic. In Herceg Novi werd dezelfde coalitie gevormd echter onder de benaming 'Yugoslavia Coalition - Momir Bulatovic (Predrag Bulatovic).' Predrag Bulatovic schijnt zich de laatste tijd meer te profileren, zoals tijdens diens bezoek aan Belgrado (mei dit jaar) waarbij hij samen met Momir Bulatovic en Milosevic werd gefotografeerd.

De resultaten van de lokale verkiezingen in de gemeenten Herceg Novi en Podgorica, zullen een belangrijke

rol gaan spelen in de federale verhouding met Servië. De lokale verkiezingen, waaraan éénderde van het Montenegrijnse electoraat deelnam, worden door de Internationale gemeenschap met meer dan alleen interesse gevolgd en door Milosevic met argusogen bekeken. Zij worden algemeen als een belangrijke graadmeter gezien voor de populariteit van Djukanovic.

DE BELANGRIJKSTE POLITIEKE PARTIJEN EN HUN DOELSTELLINGEN

FOR A BETTER LIFE

De drie navolgende partijen vormen de door Djukanovic geleide regeringscoalitie 'For a Better Life' - 'Da Zivimo Bolje' (DZB):

Verkiezingsposter DZB

Internet

-DEMOCRATISCHE PARTIJ VAN SOCIALISTEN (DPS)

De door de huidige Montenegrijnse president Milo Djukanovic geleide partij heeft een communistische achtergrond. In 1998 verloor de huidige premier van de Joegoslavische Federatie (FRJ) Momir Bulatovic, de presidentsverkiezingen van zijn hui-

dige rivaal Djukanovic en verliet vervolgens de partij. Momenteel presenteert de DPS zich als pro-westers maar vaart t.a.v. een meer onafhankelijke status een voorzichtige koers. De DPS ijvert voor een wijziging van de status binnen de Joegoslavische Federatie, met meer rechten, welke zij heeft verwoord in de 'herdefiniëring' van de federale betrekkingen. Verschillende partijleden willen zelfs verder gaan en wensen een referendum over een onafhankelijk Montenegro. Vice-voorzitter Filip Vujanovic bekleedt namens zijn partij in de huidige regering het premierschap.

-SOCIAAL DEMOCRATISCHE PARTIJ VAN MONTENEGRO (SDP)

Voortgekomen uit de Alliantie van Hervormingskrachten. Deze partij streeft naar vrede en veiligheid. Net als de DPS strijdt ook deze partij voor een gelijkwaardige positie voor Montenegro binnen de federatie. De partij wordt geleid door Zarko Rakcevic.

-MONTENEGRIJNSE VOLKS PARTIJ (NSCG)

De NSCG is binnen de coalitie de partij die het meest opkomt voor de Servische belangen en streeft naar het behoud van de huidige federale constructie. Begin dit jaar werd partijvoorzitter Novak Kilibarda weggepromoveerd (Hoofd Handelsmissie in Sarajevo) omdat hij door zijn felle uitspraken richting het Milosevic-regime de coalitie en de positie van Djukanovic teveel in diskrediet bracht. Enkele uitspraken: *'In plaats van een verbond van Servische staten is het doel van de NSCG een democratische stabiele en gelijkwaardige staat'* en *'altijd met Servië, maar nooit onder Servië'*. Dragan Soc heeft inmiddels zijn positie als partijvoorzitter overgenomen.

PRO-BELGRADO COALITIE

De voor de verkiezingen samengestelde pro-Belgrado coalitie 'For Yugoslavia Coalition' wordt geleid door federaal premier Momir Bulatovic:

-SOCIALISTISCHE VOLKSPAR-

TIJ (SNPCG) - De grootste oppositiepartij die ontstond nadat Momir Bulatovic de DPS (de partij van Djukanovic) verliet. De SNPCG wenst geen wijziging in de huidige federale status en wijst alle hervormingsplannen van de regeringscoalitie van de hand. De grootste aanhang van deze partij vinden we hoofdzakelijk in het noorden van Montenegro. In deze partij heeft Predrag Bulatovic het meeste aanzien. Reden voor de partij hem voor de functie van burgemeester in Podgorica te nomineren.

-SERVISCHER RADICALE PARTIJ (SRS) - De Montenegrijnse tak van de door Vojislav Seselj geleide Servische extreem-nationalistische partij die een Groot-Servië nastreeft. De SRS heeft haar aanhang vooral in Herceg-Novi, Tivat en Andrijevica.

-VERENIGD JOEGOSLAVIE LINKS (JUL) - Opnieuw een aftakking van een Servische partij, de neo-communistische partij van Mirjana Markovic (de echtgenote van Milosevic).

OVERIGE PARTIJEN

-LIBERALE ALLIANTIE (LSCG) Deze in 1990 opgerichte liberale partij heeft grote kritiek op Milosevic en streeft naar een multinationale democratische staat met een open markteconomie. De door Miodrag Zivkovic geleide partij staat een onafhankelijk Montenegro voor, maar werd na het tellen van de stemmen uiteindelijk de grote verliezer.

-De etnisch-Albanese partijen DUA en DS speelden tijdens de afgelopen verkiezingen geen rol van betekenis.

Djukanovic (met echtgenote) winnaar?

Der Spiegel nr 23/2000

WINST EN VERLIES VOOR DJUKANOVIC

De verkiezingscommissie maakte op 12 juni jl. bekend dat de partij van Djukanovic in Podgorica 28 van de 54 gemeenteraadszetels heeft bemachtigd, één meer dan tijdens de laatste verkiezing in mei 1998.

De uitslag van de verkiezingen in Herceg Novi verschaft de gebundelde pro-Servische oppositie echter een meerderheid in de gemeente. De partij van de Joegoslavische premier Momir Bulatovic, een bondgenoot van Milosevic, zei 19 van de 35 gemeenteraadszetels te hebben veroverd.

De LSCG was de grote verliezer. Deze partij, die een onafhankelijk Montenegro voorstaat, hoopte sterker uit de verkiezingen te voorschijn te komen. Hierdoor vallen de liberalen uit de boot, want in beide steden ging de absolute meerderheid naar een kamp waartoe de liberalen niet (meer) behoren. De overige partijen, waaronder een coalitie van etnische Albanen, kreeg geen voet aan de grond. Volgens Djukanovic bewijst de overwinning van zijn partij in de hoofdstad dat *'Montenegro voortgaat op de weg naar democratie en niemand ons meer kan tegenhouden'*. Hij raadde zijn aanhangers aan zich niet te laten ontmoedigen door het verlies in Herceg Novi, omdat *'het bewind van Milosevic haar einde nadert'*. Toch won Djukanovic minder dan hij had gehoopt.

De uitslag in de beide steden heeft twee zijden. Djukanovic kan niet zeggen dat de oppositionele pro-Servische aanhang van Bulatovic is afgebrokkeld en Bulatovic daarentegen is niet meer teruggekomen op zijn eerder gedane uitspraak dat de verkiezingen frauduleus waren verlopen.

De verkiezingen werden door 109 Internationale en 309 Montenegrijnse waarnemers (die alle deelnemende politieke partijen vertegenwoordigden), bijgewoond. Volgens de waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) zouden de verkiezingen 'grotendeels' volgens de normen van de OVSE zijn verlopen. Desondanks

moest de Montenegrijnse politie in Podgorica enkele uren na het sluiten van de stembureaus vechtende voor- en tegenstanders van Milosevic uit elkaar halen.

Deze cijfers bevestigen eens te meer hoezeer de bevolking van Montenegro is verdeeld in voor- en tegenstanders van Milosevic. Ofschoon Montenegro en Servië samen de Joegoslavische Federatie vormen, neigt eerstgenoemde deelrepubliek onder Djukanovic steeds meer op te schuiven richting afscheiding.

Maar vooral de uitslag in Herceg Novi, waar het pro-Belgrado blok de absolute meerderheid wist te behalen, zal Djukanovic er waarschijnlijk van weerhouden om op korte termijn daadwerkelijk de onafhankelijkheid uit te roepen. Ook de bescheiden zege in Podgorica geeft Djukanovic geen vrijbrief om zijn beleid (ongestraft) voort te zetten en het door de LSCG verlangde referendum door te zetten. Uit de uitslagen blijkt nu dat de pro-Servische oppositie zich niet langer beperkt tot het platteland in het ruige noorden van Montenegro, maar ook elders voet aan de grond krijgt. Vooral veel gepensioneerden, vluchtelingen en militairen hebben op het pro-Servische blok gestemd:

- de gepensioneerden en bejaarden uit angst voor een dreigende verandering (afscheiding, burgeroorlog);
- het (2e in Montenegro gestationeerde) leger uit loyaliteit voor het Belgrado-regime, zijnde hun werkgever;
- de vluchtelingen (Krajina, Bosnië en Kosovo) willen geen verdere afbrokkeling van de huidige federatie.

CIJFERS

Totale Montenegrijnse bevolking: ca. 640.000

-Podgorica: 112.000 kiesgerechtigden.

Opkomst 78,8%. Beschikbare zetels: 54. De coalitie 'For a Better Life' heeft nu de absolute meerderheid (51%) behaald, waardoor zij de Liberale Alliantie niet meer nodig heeft om de stad te besturen

-Herceg Novi: 22.000 kiesgerechtigden. Opkomst rond de

70%. Beschikbare zetels: 35. Hier heeft de 'For Yugoslavia Coalition' de absolute meerderheid behaald door 54% van de kiezers achter zich te scharen.

Herceg-Novii "Pro- Belgrado"
Internet

DJUKANOVIC: 'SERVIE VOERT TERRORISME UIT'

President Djukanovic beschuldigde Servië van de 'export van terrorisme naar Montenegro.' Hij uitte zijn beschuldigingen na de moordaanslag op een van zijn adviseurs en de aanslag op de Servische oppositieleider Vuk Draskovic, die enkele dagen in de Montenegrijnse badplaats Budva, verbleef. Draskovic werd in zijn vakantiewoning door onbekenden beschoten. Een kogel schampte zijn slaap, een tweede kogel raakte zijn oor.

Draskovic gewond

Internet

Djukanovic zei op 18 juni jl. tijdens een bezoek aan Venetië, waar hij een bijeenkomst van het Stabiliteitspact voor de Balkan bijwoonde, dat het onder-

zoek nog niet was afgerond, maar nu al duidelijk is dat de aanslag een politieke achtergrond heeft.

De Montenegrijnse justitie liet weten dat de moordaanslag door zes Serviërs was gepleegd.

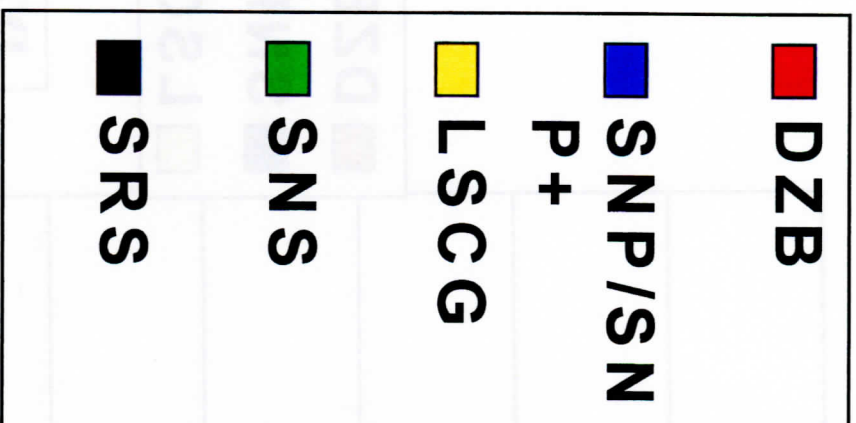
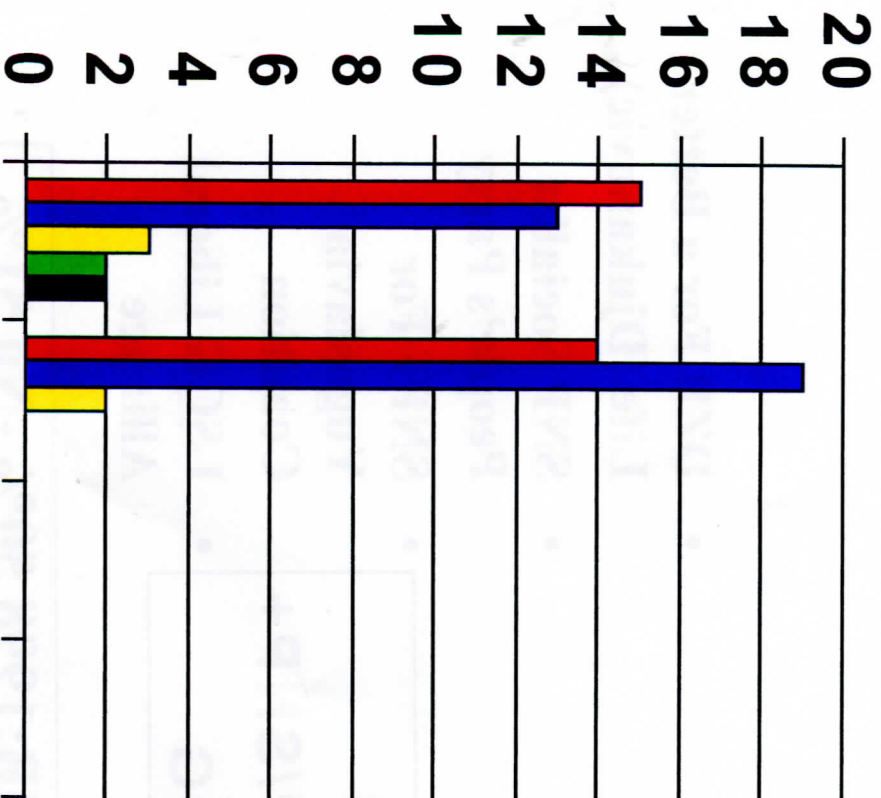
Twee van hen zijn inmiddels voor-geleid en de vier anderen wisten naar Servië te ontkomen.

Na de aanslag heeft de Montenegrijnse minister van Binnenlandse Zaken de chefs van de lokale afdelingen van de staatsveiligheidsdienst en de politiecommandant in Budva ontslagen. Onduidelijk is of de aanslag op eigen initiatief werd gepleegd of in opdracht van het Milosevic-regime werd uitgevoerd.

In Belgrado wees Ivan Markovic, de minister van Telecommunicatie, als de mogelijke planners en uitvoerders van de aanslag de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, de Montenegrijnse president en de Servische oppositionele studentenbeweging Otpor aan.

HERCEEG NOVI

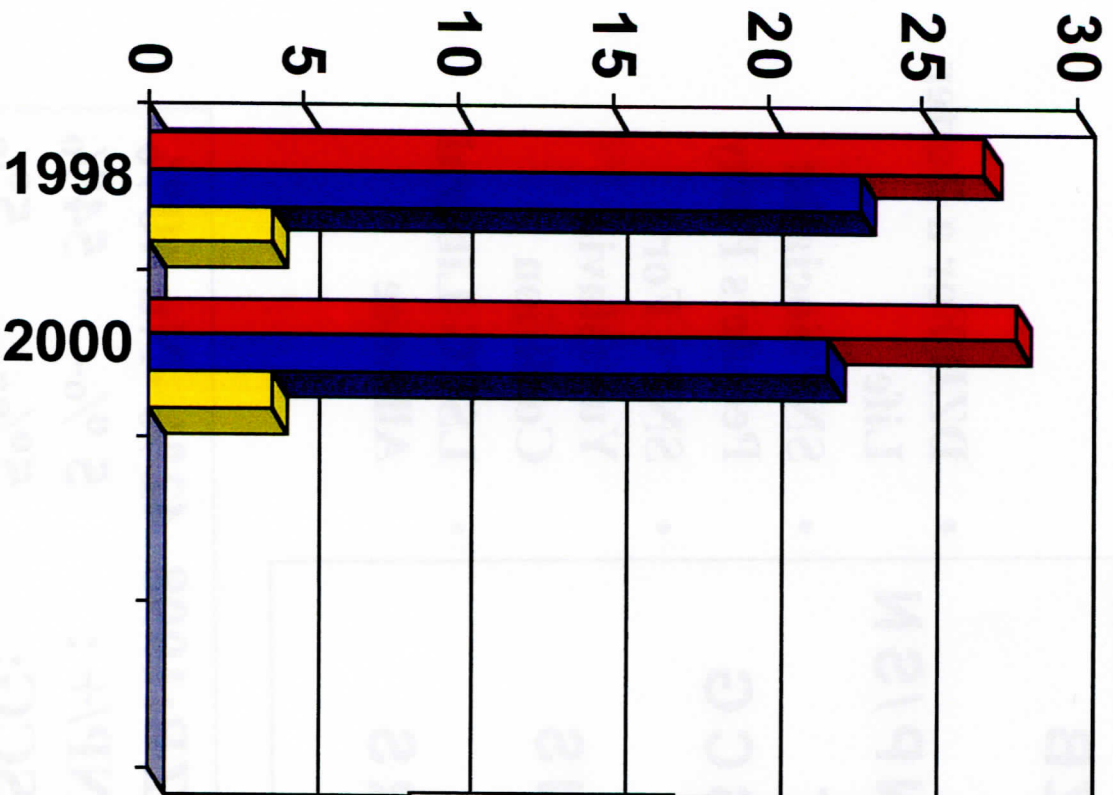

- DZB For a Better Life
- SNP Socialist People's Party
- SNP+ For Yugoslavia Coalition
- LSCG Liberal Alliance

DZB:1998	42%	-Nu	40%
SNP/+ :	5 %-		54%
LSCG:	5%0-		5%

PODGORICA

- **DZB**
- **SNP/SNP+**
- **LSCG**

- **DZB For a Better Life (Djukanovic)**
- **SNP Socialist People's Party**
- **SNP+ For Yugoslavia Coalition**
- **LSCG Liberal Alliance**

DZB:	1998 50%	-Nu 51%
SNP/+ :	42%-	40%
LSCG:	7%-	7%

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN BOSNIË HERZEGOVINA 08 APRIL 2000!

Elnt Bouter

In dit artikel wil ik ingaan op de gemeenteraadsverkiezingen die op 8 april jl. werden gehouden in BiH. Waar heeft wie nu een overwinning behaald? Zullen de uitslagen van deze verkiezingen radicale veranderingen teweeg brengen of zal de gevestigde orde zijn invloed blijven uitoefenen? Ik zal ingaan op factoren die invloed hebben uitgeoefend voorafgaande en tijdens de verkiezingen. Tevens zal ik toelichten hoe we de gemeenteraadsverkiezingen nu moeten zien in de complexe constitutionele structuur van BiH en mijn visie geven over de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen.

Voor dit artikel is gebruikt gemaakt van de volgende bron: Internet

INVLOED OP DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Voorafgaande aan de gemeenteraadsverkiezingen verbood de OVSE (Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa) de SRS (een Bosnisch Servisch nationalistische partij) om aan de gemeenteraadsverkiezingen deel te nemen.

Gedeeltelijk was dit verbod geïnitieerd door de OHR (Office of the High Representative) om het B-Servische electoraat ervan te overtuigen dat het nutteloos is politici te steunen welke openlijk het Dayton vredes akkoord tegenwerken.

De OVSE lanceerde een kostbare mediacampagne met als slogan "Vote for Change", lokale media werd duidelijk gemaakt wat geaccepteerd zou worden voor wat betreft de verkiezingscampagnes, en politieke partijen werd duidelijk gemaakt dat ultranationalistische en provocerende retoriek bestraft zou worden met uitsluiting van de verkiezingen. Getemperde

campagnes waren het resultaat, zeker in vergelijking met voorgaande jaren. De weinige keren dat er geprovoceerd werd, werd dan ook onmiddellijk de kop ingedrukt door de OVSE en de OHR. De internationale gemeenschap had de hoop dat de Kroatische verkiezingsuitslagen positieve invloed zouden hebben op de gemeenteraadsverkiezingen in BiH. Terugkijkend hebben de Kroatische verkiezingen inderdaad invloed gehad op de gemeenteraadsverkiezingen in BiH, alleen niet zoals de internationale gemeenschap had gehoopt. De Kroatische verkiezingen bleken twijfelende bosniac kiezers in de MKF (Moslim Kroatische Federatie) het gevoel te geven dat ze toch in staat waren om iets aan de machtige positie van de SDA te doen.

De effecten op de B-Kroaten blijken grotendeels negatief te zijn geweest. Gebrek aan bescherming vanuit Zagreb, en een negatief vooruitzicht voor wat betreft de financiering van Herceg-Bosna vanuit Kroatië. De B-Kroaten hadden weinig keuze: of thuis blijven (wat velen deden) of de weg naar het stembureau vinden en kiezen voor de HDZ of leden daarvan, iets wat door het overgrote deel werd gedaan.

De OVSE had de registratielijsten eind 1999 gesloten, dit was voor de verkiezingsoverwinning van de anti-Tujdman/ HDZ-partijen in Kroatië. Ondanks veel druk om de gemeenteraadsverkiezingen uit te stellen, hield de OVSE vast aan 8 april. Met als resultaat dat potentieel gematigde B-Kroatische politici in BiH binnen de HDZ bleven, niet in de mogelijkheid hun eigen kandidatenlijst op te stellen. Dit maakte het voor gematigde B-Kroatische moeilijk om zich aan te sluiten bij de nieuwe stromingen in Kroatië, en hier dan voordeel uit te halen bij de gemeenteraadsverkiezingen in BiH.

Verschillende gebeurtenissen van in vloed waren er vlak voor de verkiezingen in de RS (Republika Serbska) en B-Kroatische meerderheidsgebieden in de MKF. Zo werd bijvoorbeeld vijf dagen voor de gemeenteraadsverkiezingen de SDS-er Momcilo Krajsnik door SFOR gearresteerd en maakte demissionair premier Dodik rare bokkesprongen tijdens een kampioenschapwedstrijd basketbal in Banjaluka. Nadat hij champagne-spuitede de overwinning van zijn basketbalteam vierde, gingen zijn lijfwachten voor de camera de fans van de tegenpartij te lijf. Een actie die de gematigden in Banja Luka en het noorden van de RS niet echt konden waarderen. Wat betreft de B-Kroaten was er de verwijdering van Petar Milic van de ultraradicalen Croat Demo-Christian party (HKDU) uit het Federale parlement en partijleiderschap, wat werd gevolgd door de verwijdering van Ante Barisis als minister van binnenlandse zaken in kanton 10. Beiden voerden een ultranationalistisch beleid. Ondanks al deze incidenten veranderde niets substantieels in de wijze van stemmen.

WAT BETEKENEN GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Door de complexe constitutionele structuur van BiH en zijn entiteiten, vertonen gemeenten grote verschillen op het gebied van macht, verantwoordelijkheden en rechtspraak, afhankelijk van welke etnische groepering er de meerderheid heeft. In feite functioneren de gemeentelijke administraties in BiH op drie afzonderlijke systemen, gebaseerd op entiteiten. Het belang van de Gemeenteraadsverkiezingen zit hem in de vierjaarstermijn voor de gemeenteraad en B en W. De raden en B en W worden sa-

mengesteld op basis van proportionele vertegenwoordiging. De meest verantwoordelijke functies worden bezet door de partij of coalitie van partijen met een meerderheid in de gemeenteraad. De verkiezingsresultaten laten zien dat in verschillende gemeenten geen enkele partij een absolute meerderheid heeft. Met als resultaat dat in veel gemeenten de partijen zullen worden gedwongen coalities te vormen.

RS GEMEENTEN

In de RS zijn gemeenten zeer machtig, zij geven vorm aan het principe van lokaal zelfbestuur. De twee belangrijkste lichamen in het gemeentebestuur zijn de gemeenteraad en B en W. De machtigste functies zijn dan ook die van de voorzitters van deze organen, die op hun beurt weer vertegenwoordigers zijn van de grootste partij in de gemeente. Een op 8 april 2000 aangenomen wet over zelfbestuur in de RS gemeenten heeft de macht van de gemeente alleen maar vergroot.

DE BOSNIAKGEMEENTEN

In de MKF is de bestuurlijke structuur veel gecompliceerder dan in de RS, omdat er drie niveaus zijn federatief, kantonnaal en gemeentelijk. De macht in een gemeente binnen de MKF ligt in theorie bij de burgemeester, die op zijn beurt weer een burgemeestersraad aanwijst zonder tussenkomst van de gemeenteraad. De burgemeester wordt op zijn beurt weer gekozen door de grootste partij of een coalitie met een meerderheid.

Door het decentralisatie-principe in de grondwet van de MKF, hebben de kantons grote verantwoordelijkheden en macht, ondanks dat de gemeenten het recht hebben op zelfbestuur. Wat betreft lokale aangelegenheden zijn zij afhankelijk van financiële ondersteuning vanuit de kantons. In werkelijkheid ontvangen de kantons 80% van alle binnenkomende belasting van alle gemeenten, zodat er 20% overblijft voor de gemeenten. Het resultaat hiervan is dat de Bosniak-gemeenten

veel minder macht hebben dan de gemeenten in de RS, en zijn altijd afhankelijk van financiële ondersteuning vanuit het kanton. Dit impliceert dat bijna alle financiële controle in de Bosniak meerderheidsgebieden in de MKF wordt uitgevoerd op kantonnaal niveau. Met als resultaat dat deze machtsverhoudingen in het nadeel zijn voor partijen zoals de SDP, die winnen op gemeentelijk niveau, maar (nog) geen controle hebben over het kantonnaal niveau. Dit was duidelijk te zien in de door de SDP gecontroleerde gemeente TUZLA. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1997 gebruikte de kantonale autoriteiten geleid door de SDA al haar macht om progressieve veranderingen in de gemeente Tuzla tegen te houden. Bijna alle financiële en budgettaire verantwoordelijkheden van de door de SDP gecontroleerde gemeenten werden gelegd op kantonnaal niveau. Het zal ons niets verbazen dat dit patroon zich gaat herhalen in andere gemeenten waar de SDP na deze gemeenteraadsverkiezingen de meerderheid heeft gehaald.

B-KROATISCHE GEMEENTEN

In tegenstelling tot de Bosniak-gemeenten is de situatie in de gemixte en B-Kroatische-kantons problematischer, omdat men in veel gemeenten de lokale warlords en politieke structuren vanuit de oorlog (Herceg Bosna) het beleid bepalen, die zich totaal niets aantrekken van de wet. Doordat de illegale Herceg-Bosna-instellingen nog intact zijn, wordt de situatie en de legitimiteit van gemeentelijke bestuurslichamen bemoeilijkt. Een goed voorbeeld hiervan is kanton 10, op alle gebied hebben gemeenten in B-Kroatische-gebieden meer macht dan bosniac gemeenten. Zij zijn (nog) steeds trouw aan de Herceg-Bosna instellingen, en niet aan het kanton.

VERKIEZINGS DAG

Er is geen reden te twijfelen aan de positieve beoordeling van Robert Barry en Wolfgang Petrisch over de eerlijkheid en openheid van deze

gemeenteraadsverkiezingen. Er was een opkomst van 70% in de 145 gemeenten, een relatief hoge opkomst. In tegenstelling tot voorgaande jaren verliepen de gemeenteraadsverkiezingen zonder noemenswaardige incidenten.

De enige tekortkoming was het probleem met de registratielijsten, waardoor verschillende kiezers het voor hen bestemde stembureau niet konden vinden. De oorzaak hiervan zit hem in het terugbrengen van de duur van de verkiezingen van twee naar één dag. Het resultaat hiervan was dat er tijdens de gemeenteraadsverkiezingen duizend nieuwe extra stembureaus geopend moesten worden om alle kiezers de mogelijkheid te geven hun stem uit te brengen. Dit leidde tot verwarring bij de kiezers "bij welk stembureau moet ik nu mijn stem uitbrengen"? Iets wat overigens wel door middel van posters door de OSCE in iedere gemeente kenbaar is gemaakt. Het gevolg van deze verwarring was dat de stembureaus één uur langer open bleven.

WINNAARS EN VERLIEZERS

DE BOSNIACS

De overwinning van de SDP heeft tot nu toe weinig te betekenen. Ondanks dat er uit de overwinning van de SDP een verandering in de manier van denken van het Bosnische electoraat blijkt, moet het voor iedereen duidelijk zijn dat deze overwinning alleen tot bosniac meerderheidsgebieden beperkt bleef, waar ze in 15 gemeenten een relatieve of absolute meerderheid kregen. De groei van de SDP zal waarschijnlijk weinig effect hebben op het dagelijks leven van de gemiddelde Bosniër, of op de relatie tussen de internationale gemeenschap en de Bosnische regering. Dit omdat in de bosniac meerderheidsgebieden binnen de MKF, de macht ligt op kantonnaal niveau zoals hierboven beschreven. Zoals men kon zien na de gemeenteraadsverkiezingen van 1997 (waar de SDP won in de gemeente Tuzla) in het door de SDA gecontroleerde Tuzla-Podrina kanton, waar de SDA op eenvoudige wijze de finan-

ciële controle en politieke macht weg- nam van de gemeente Tuzla. Een vergelijkbaar scenario kan zich nu gaan afspelen in de Sarajevo en Zenica kantons, waar de SDP een relatieve of absolute meerderheid verkreeg in een groot aantal gemeenten. In het Tuzla-Podrina kanton, waar de SDP ook won in verschillende gemeenten, speelt dit scenario al. De SDP zal overigens niet in zo veel gemeenten regeren als men denkt, ondanks het feit dat de partij in een aantal gemeenten een relatieve meerderheid heeft, zal het moeten concurreren met een SDA/SBiH coalitie.

De uitdaging voor de SDP is nu de vertaling van de overwinning op gemeentelijk niveau naar solide winst op 11 november 2000, wanneer de algemene verkiezingen invloed zullen hebben op de (echte) machtsverdeling.

DE SCHEIDING PLATTELAND STAD

Tijdens het verloop van de verkiezingen werd het duidelijk dat er in de bosniac meerderheids gebieden een groot verschil bestaat tussen het platteland en de stad. Op het platteland blijken de nationalistisch georiënteerde partijen het populairst, met de SDA en SBiH als grote winnaars. In de grotere steden zoals Sarajevo, Zenica en Tuzla kwamen liberaal georiënteerde partijen als winnaar uit de bus, zoals de uitslagen voor de SDP laten zien. In de gemeente Visoko haalde de progressieve liberale coalitie (LGK) de meerderheid aan stemmen in het centrum van de gemeente, terwijl de SDA en de SBiH in het buitengebied veruit de populairste partijen waren.

De steun van de internationale gemeenschap aan de SDP heeft zonder enige twijfel een grote rol gespeeld bij deze gemeenteraadsverkiezingen. Er is dan ook al uit verschillende hoeken commentaar gekomen op deze steun.

DE ECHTE WINNAAR : HARIS SILAJDZIC

De grote overwinning was eigenlijk niet die van de SDP, die eerst deze uitslag nog moet zien te vertalen naar een overwinning bij de algemene ver-

kiezingen. De echte winnaar in de bosniac meerderheidsgebieden blijkt Haris SILAJDZIC te zijn met de SBiH. Een westers georiënteerde (gematigde) partij en een voorstander van een onverdeelde multi-etnische staat. Ondanks dat de SBiH maar in één gemeente een absolute meerderheid haalde, presteerde ze in andere gemeenten sterk ten koste van de SDA. In de strijd voor opvolging van de op leeftijd komende Alija Izetbegovic, bewijst SILAJDZIC duidelijk de meest populaire bosniac politicus te zijn en heeft hij laten zien dat de SDA niet langer het alleenrecht heeft op vertegenwoordiging van het bosniac electoraat. De overwinning van de SBiH was mogelijk omdat er grote delen van het bosniac electoraat wat eerst de SDA steunde in de SBiH een waardig alternatief zagen.

Aan de hand van het gegeven dat er in een groot aantal gemeenten geen absolute meerderheid gehaald werd door één van de partijen, kan men concluderen dat de SBiH in een comfortabele sleutelpositie verkeerd. In een aantal belangrijke gemeenten is de SDA nu afhankelijk van de SBiH als het daar wil blijven besturen.

Nergens is dit duidelijker te zien dan in de gemeente Sarajevo's Stari grad, waar de SDP 36% van de stemmen kreeg, de SBiH 32% en de SDA 21%. Controle over deze gemeente rust nu in de handen van de SBiH Deze partij moet nu beslissen met welke van de twee zij een coalitie aan zullen gaan.

DE B-KROATEN

Lage opkomst: HDZ overwinning.

De gemeenteraadsverkiezingen in B-Kroatische meerderheidsgebieden werden gekarakteriseerd door een relatief lage opkomst. Deze situatie was het meest duidelijk in de door de HDZ gecontroleerde gemeentes in kanton 7 en 8 met een opkomst van rond de 50%. Hiervoor kunnen verschillende verklaringen zijn. Als eerste kunnen de B-Kroaten daar genoeg hebben van stemmen, dit was namelijk de derde keer sinds eind 1999, er werd namelijk ook door deze B-Kroaten gestemd

voor de parlements en presidentsverkiezingen in Kroatië. Ten tweede kan men zich afvragen of er genoeg alternatieven waren voor de HDZ naar aanleiding van de overwinning van democratische krachten in Kroatië zelf. Hoe dan ook leed West-Bosnië aan een verrassend lage opkomst.

Ondanks deze lage opkomst behaalde de HDZ in alle B-Kroatische meerderheidsgemeenten in BiH een absolute meerderheid, met uitzondering van Zepce, waar de HDZ de gemeenteraadsverkiezingen boycotte. Ook Glamoc, waar men te maken had met bosniac absentee stemmenwinst wist de HDZ geen absolute meerderheid te behalen. De HDZ zit in de B-Kroatische gemeenten in ieder geval voor de komende vier jaar weer stevig in het zadel. De vraag is alleen hoe het veranderende politieke veld in Kroatië invloed zal hebben op het hardline gedrag van de HDZ in deze gebieden.

DE B-SERVIËRS

De terugkomst van de SDS.

De verkiezingsresultaten in de RS kwamen voor niemand als een verrassing, ook niet de winst van de SDS. De NAVO bombardementen op de FRY, de langdurige Kosovo crisis met de dreiging tegen de minderheid aan Serven in Kosovo en het uitsluiten van de SRS van de verkiezingen zouden hiervan een oorzaak kunnen zijn. De nieuwe wet op lokaal bestuur zorgt ervoor dat door de gemeenteraadsverkiezingen de demissionaire regering Dodik veel controle verliest over gemeentelijke aangelegenheden. Het resultaat hiervan zou obstructie van vluchtelingen terugkeer binnen de door de SDS gecontroleerde gebieden kunnen betekenen. Ondanks het feit dat de SDS zich de laatste tijd presenteert als een vriendelijke partij en zich openlijk distantieert van Radovan Karadzic, is dit geen reden om aan te nemen dat de vos zijn streken verliest.

Dodik geeft aan dat het met de overwinning van de SDS wel meevalt, als men bedenkt dat zij de stemmen van

de SRS erbij hebben gekregen, en dat ondanks deze stemmen het aantal van de voorgaande verkiezingen niet wordt benaderd. In ieder geval kreeg de SDS een absolute meerderheid in 49 van de 61 gemeenten en presteerde het niet slecht in de andere gemeenten. De angst voor de opkomst van de SDS kan de bosniac en B-Kroatische nationalistische partijen alleen maar voordeel opleveren tijdens de algemene verkiezingen op 11 november 2000. Ook zal het de positie van Dodik geen goed doen.

De verzwakking van Dodik en Plavsic

Dodik claimde een belangrijke overwinning voor de SNSD. Het bleek dat deze partij de overwinning haalde in vier gemeenten in tegenstelling tot de vorige gemeenteraadsverkiezingen toen er maar in één gemeente de overwinning werd behaald. Als de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 al een indicatie zouden zijn voor de komende algemene verkiezingen ziet het er voor Dodik in ieder geval minder rooskleurig uit.

Plavsic's SNS presteerde uitermate slecht, met een overwinning in slechts drie gemeenten. Zoals het er nu voorstaat heeft de SNS weinig kans op een serieuze politieke rol in de toekomst.

De troonopvolger: Mladen Ivanic en zijn partij van democratische vooruitgang

De grote verrassing was de sterke opkomst van Mladen Ivanic nieuw geformeerde Party for Democratic Progress (PDP). In een aantal gemeenten werd deze partij de tweede partij. Net als Silajdzic, zal Ivanic de SDS of de SNSD in verschillende gemeenten aan de macht kunnen helpen. Uit de uitslag van de verkiezingen blijkt dat Ivanic op weg is om de meest populaire politicus in de RS te worden. Omdat Ivanic wordt geaccepteerd door zowel de internationale gemeenschap als door de SDS zullen we hem in de toekomst zeker tegenkomen op een prominente politieke positie in de RS of zelfs binnen BiH. Ondanks de niet-nationalistische

oriëntatie van Ivanic, zullen we Ivanic niet snel samen zien gaan met de SNSD, omdat er altijd een schijnbare vijandigheid heerst tussen Ivanic en Dodik.

Het hoopgevende nieuws uit de RS is de groei van alternatieven voor hard line nationalistische partijen, zoals de SDS en SRS. Vooral als men kijkt naar de steun voor de PDP en SNSD samen ziet men dat het aantal nationalistische stemmers nog steeds terugloopt. Het laat ook een steeds groter wordende groep van het RS electoraat zien dat zoekt naar alternatieven om hun economische, sociale en politieke bezorgdheid te uiten.

CONCLUSIE

De gemeenteraadsverkiezingen in BiH verliepen zonder noemenswaardige incidenten. Ze waren open en eerlijk en voor het eerst was niets aan te merken op de organisatie van de OVSE. De uitslag was zowel uitdagend als teleurstellend. Het uitdagende is de opkomst van oprechte democratische, niet nationalistische alternatieven tussen zowel de bosniacs als B-Serven, zoals de uitslagen van de SDP, SNSD en PDP laten zien. De lage opkomst in de door de HDZ-gecontroleerde regio's geven misschien aan dat het B-Kroatische electoraat een nieuwe weg aan het zoeken is.

Teleurstellend voor de internationale gemeenschap waren de overwinningen van de nationalistische partijen, de HDZ behield zijn macht, en de SDS kwam zelfs terug als de partij voor de B-Serven. De SDA behoudt, ondanks de grote verliezen, controle over de meerderheid aan bosniac gemeenten. De winst van de SDS kan de positie van de nationalistische bosniac partijen versterken bij de algemene verkiezingen in het najaar.

Het teleurstellende nieuws voor de SDP is dat het bestuur op gemeentelijk niveau moeilijk wordt in de door de SDA gecontroleerde kantons.

De opkomst van de SDP als een niet nationalistisch alternatief voor de SDA valt samen met de groeiende populariteit van Haris Silajdsic's SBiH,

als een alternatief voor de corrupte SDA. Gezien zijn overwinning zou Silajdzic zich kunnen gaan opwerpen als troonopvolger van Alija Izetbegovic.

In de RS laat de verrassende opkomst van Mladen Ivanic's PDP zien dat Ivanic hard op weg is om de populairste B-Servische politicus te worden. Dit gecombineerd met het verlies van de SNSD zou Ivanic wel eens een prominente politieke positie kunnen opleveren in de RS.

De opkomst van democratische alternatieven in de bosniac delen van de MKF en de RS is hoopgevend en moet worden ondersteund. Het aantal aanhangers van deze partijen zal groeien in de toekomst. De internationale gemeenschap zal zich gesteund voelen met de opkomst van deze democratische alternatieven. Gezien de juiste opstelling van deze partijen zullen zij zich alleen maar stabiliseren en uiteindelijk de macht van de nationalisten overnemen in de BiH. Ze moeten nu alleen niet uit het oog verliezen dat voor de komende vier jaar de meeste gemeenten zullen worden bestuurd door de nationalistische partijen.